basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

REKENINGKUNDE

FEBRUARIE/MAART 2012

PUNTE: 300

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 23 bladsye en 'n 16 bladsy-antwoordeboek.

Kopiereg voorbehou

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies deeglik deur en volg hulle noukeurig.

1. Beantwoord AL die vrae.

2. 'n Spesiale ANTWOORDEBOEK word verskaf om ALLE vrae in te beantwoord.

3. Bewerkings moet getoon word om deelpunte te verdien.

4. Nieprogrammeerbare sakrekenaars mag gebruik word.

5. Jy mag 'n donker potlood of blou/swart ink gebruik om die vrae te beantwoord.

6. Gebruik die inligting in die tabel hieronder as 'n gids wanneer die vraestel beantwoord word. Probeer om NIE daarvan af te wyk NIE.

VRAAG 1: 40 punte; 25 minute	
Onderwerp van die vraag:	**Leeruitkomste gedek:**
BTW en Voorraadwaardasie	LU1 **Finansiële rekeningkunde** AS1 Konsepte AS7 BTW LU3 **Bestuur van hulpbronne** AS4 Bereken en waardeer voorrade AS6 Pas interne beheer- en ouditprosesse toe

VRAAG 2: 45 punte; 25 minute	
Onderwerp van die vraag:	**Leeruitkomste gedek:**
Vervaardiging	LU1 **Finansiële rekeningkunde** AS1 Vervaardigingskonsepte LU2 **Bestuursrekeningkunde** AS2 Produksiekostestaat AS2 Eenheidskoste en gelykbreekpunt LU3 **Bestuur van hulpbronne** AS6 Pas interne beheer- en ouditprosesse toe

VRAAG 3: 80 punte; 45 minute	
Onderwerp van die vraag:	**Leeruitkomste gedek:**
Maatskappykonsepte, Vastebate-nota, Finansiële State en Ouditverslag	LU1 **Finansiële rekeningkunde** AS1 Konsepte AS5 Finansiële state AS6 Ouditverslae LU3 **Bestuur van hulpbronne** AS3 Bateverkope AS5 Professionele liggame

VRAAG 4: 60 punte; 40 minute	
Onderwerp van die vraag:	**Leeruitkomste gedek:**
Verdelingsrekening, Kontantvloeistaat, Verhoudings en Vertolking	LU1 **Finansiële rekeningkunde** AS5 Finale rekeninge, finansiële state en ontleding en vertolking van finansiële state

VRAAG 5: 45 punte; 25 minute	
Onderwerp van die vraag:	**Leeruitkomste gedek:**
Kontantbegroting en Besigheidetiek	LU2 **Bestuursrekeningkunde** AS3 Ontleed en vertolk 'n Kontantbegroting LU3 **Bestuur van hulpbronne** AS5 Etiek AS6 Pas interne beheer- en ouditprosesse toe

VRAAG 6: 30 punte; 20 minute	
Onderwerp van die vraag:	**Leeruitkomste gedek:**
Debiteureversoening en Interne Beheer	LU1 **Finansiële rekeningkunde** AS4 Versoening en vertolking LU3 **Bestuur van hulpbronne** AS6 Pas interne beheer- en ouditprosesse toe

VRAAG 1: BTW EN VOORRAADWAARDASIE (40 punte; 25 minute)

1.1 BTW

GEVRA:

Voltooi die volgende stellings deur die ontbrekende woorde of syfers neer te skryf. (Kies by VRAAG 1.1.3 en 1.1.4 uit die woorde wat tussen hakies gegee word.)

1.1.1 Die letters 'BTW' staan vir … (2)

1.1.2 In Suid-Afrika word BTW teen …% gehef. (2)

1.1.3 BTW, deur 'n besigheid op die verkoop van goedere en dienste ingevorder, word as (BTW-inset/BTW-uitset) beskou. (2)

1.1.4 In die grootboek wys 'n (debiet/krediet)-saldo op die (BTW-inset/ BTW-uitset/BTW-kontrole)-rekening die finale bedrag wat aan SAID betaal moet word. (4)

1.1.5 'n Voorraaditem is gekoop vir R26 200, uitsluitende BTW. Die BTW-bedrag op hierdie item is R… (2)

1.1.6 'n Voorraaditem is verkoop vir R39 900, insluitende BTW. Die BTW-bedrag op hierdie item is R… (2)

1.2 VOORRAADWAARDASIE

Jy word van inligting met betrekking tot Mzansi Handelaars voorsien. Thami Mzansi is die eienaar van die besigheid. Hierdie besigheid verkoop een soort selfoon en hulle finansiële jaar eindig op 31 Desember. Die besigheid gebruik die EIEU-metode om hulle voorraad te waardeer en hulle gebruik die periodieke voorraadstelsel.

GEVRA:

1.2.1 Bereken die waarde van die eindvoorraad volgens die EIEU-metode op 31 Desember 2011. (6)

1.2.2 Bereken die volgende vir die jaar geëindig 31 Desember 2011:
- Koste van verkope
- Bruto wins

Jy mag 'n Handelsrekening opstel om jou met die berekeninge te help. (9)

1.2.3 Gebruik die syfers wat hierbo bereken is om die winsopslag-% op kosprys te bereken. (5)

1.2.4 Verwys na die winsopslag-% hierbo bereken. Lewer kommentaar of hierdie winsopslag-% in 2011 vir Mzansi Handelaars voordelig was. Let daarop dat die bruto wins R400 000 en die winsopslag 75% in die vorige finansiële jaar was. (6)

INLIGTING:

1. **Voorraad van selfone:**

Die voorrade was soos volg aan die begin en einde van die finansiële jaar:

Datum	Aantal eenhede	Per eenheid	Totale waarde
1 Januarie 2011	450	R530	R238 500
31 Desember 2011	280	?	?

2. **Aankope van selfone:**

Gedurende die finansiële jaar, geëindig 31 Desember 2011, is die volgende voorraaditems aangekoop:

Datum 2011	Aantal eenhede	Kosprys per eenheid	Totale aankope	Vraggeld per eenheid	Totale vraggeld
30 April	600	R550	R330 000	R30	R18 000
30 Junie	900	R600	R540 000	R30	R27 000
30 Sep.	500	R530	R265 000	R30	R15 000
30 Nov.	200	R620	R124 000	R30	R6 000
Totale	2 200		R1 259 000		R66 000

3. **Terugstuur van selfone:**

Mzansi Handelaars was nie gelukkig met die prys van die aankope op 30 Junie 2011 nie. Hulle het dus 100 selfone aan die verskaffer teruggestuur. Die verskaffer het hulle met die kosprys van elke item, uitsluitende die vraggeld, gekrediteer.

4. **Verkoop van selfone:**

2 270 eenhede teen R900 elk = R2 043 000

40

LAAT HIERDIE BLADSY BLANKO

VRAAG 2: VERVAARDIGING (45 punte; 25 minute)

Die inligting hieronder is geneem uit die finansiële rekords van Easy Wear Vervaardigers waarvan Miriam Naidoo die eienaar is. Die besigheid vervaardig sweetpakke in een styl. Die finansiële jaar eindig op 28 Februarie 2011.

GEVRA:

2.1 **MEERVOUDIGEKEUSE-VRAE**

Vier opsies word as moontlike antwoorde vir die volgende vrae gegee. Kies die korrekte antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (2.1.1–2.1.4) in die ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld 2.1.5 D.

2.1.1 Die lone wat aan die fabriekskoonmaker betaal word, word as … geklassifiseer.

A direkte-arbeidskoste
B administrasiekoste
C indirekte-arbeidskoste
D grondstofkoste

2.1.2 Primêre koste word soos volg bereken:

A Direkte-arbeidskoste + fabrieksbokoste
B Direkte-arbeidskoste + direktemateriaalkoste
C Direktemateriaalkoste + fabrieksbokoste
D Verkoopskoste + administratiewe koste

2.1.3 Watter EEN van die volgende word as 'n fabrieksbokoste beskou?

A Indirekte arbeid
B Kantoortelefoon
C Verkoopspersoon se salaris
D Advertering

2.1.4 Vaste koste per eenheid word soos volg bereken:

A Primêre koste ÷ aantal eenhede geproduseer
B Totale vervaardigingskoste ÷ aantal eenhede geproduseer
C Totale vaste koste x aantal eenhede geproduseer
D Totale vaste koste ÷ aantal eenhede geproduseer (8)

2.2 Verwys na Inligting C hieronder.

Bereken die waarde van direkte-arbeidskoste wat in die Produksiekostestaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2011 sal verskyn. (5)

2.3 Verwys na Inligting B en D. Die besigheid het 4 200 sweetpakke gedurende die jaar vervaardig. Daar was geen goedere-in-bewerking aan die begin of aan die einde van die jaar nie. Bereken die volgende:

2.3.1 Die totale produksiekoste van klaarprodukte (5)

2.3.2 Die eenheidskoste van produksie (per sweetpak) (3)

2.4 Verwys na Inligting B. Miriam vra dat jy die beheer oor grondstowwe moet ondersoek.

2.4.1 Bereken die getal meter grondstofmateriaal wat waarskynlik in die produksieproses vermors is. (6)

2.4.2 Daar was geen diefstal in die besigheid nie. Gee TWEE voorbeelde van hoe die vermorsing kon plaasvind en gee Miriam in elke geval raad oor hoe om die probleem op te los. (8)

2.5 GELYKBREEKPUNT

2.5.1 Verwys na Inligting D. Bereken die gelykbreekpunt vir die 2011 finansiële jaar. (6)

2.5.2 Die gelykbreekpunt vir 2010 was 2 250 eenhede. Behoort Miriam tevrede of ontevrede te wees met die gelykbreekpunt vir 2011, wat hierbo bereken is? Verduidelik. (4)

INLIGTING:

A. **Produksie:**

Aantal sweetpakke verlede jaar vervaardig	4 500 eenhede
Aantal sweetpakke hierdie jaar vervaardig	4 200 eenhede

B. **Grondstowwe:**

	GETAL METER MATERIAAL	**TOTALE KOSTE**
Beginvoorraad	1 150 meter	R28 750
Aankope	17 920 meter	R456 960
Grondstowwe aan die fabriek uitgereik vir vervaardiging	16 120 meter	R403 000
Eindvoorraad	2 950 meter	R82 710
Gebruik: Miriam het 'n studie van die vervaardigingproses gemaak en ontdek dat 3,6 meter materiaal nodig is om een sweetpak te vervaardig.		

C. **Miriam het die volgende persone in diens:**

Besonderhede	Getal werkers	Totale koste van indiensneming, insluitende voordele vir die jaar	Oortyd (jaar)	
			Uur	Koers per uur
Werknemers in die produksieproses	5	R65 000 per werknemer	180 uur (elke werknemer)	R70
Fabrieksvoorman	1	R125 000	-	-
Verkoopspersoon	1	R72 000	-	-

D. **Ontleding van totale koste en eenheidskoste:**

	2011	2011	2010
	Totaal	Per eenheid	Per eenheid
Verkoopprys	R1 470 000	R350,00	R350,00
Veranderlike koste:	R892 500	R212,50	R184,60
Direktemateriaalkoste	?	?	R63,30
Direkte-arbeidskoste	?	?	R82,20
Verkoop- en verspreidingskoste	?	?	R39,10
Vaste koste:	R 317 100	R75,50	R73,54
Fabrieksbokoste	?	R53,50	R53,04
Administrasiekoste	?	R22,00	R20,50

45

VRAAG 3: MAATSKAPPYVERSLAGDOENING (80 punte; 45 minute)

3.1 KONSEPTE

Dui aan of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is:

3.1.1 Verdienste deur aandeelhouers is gelyk aan netto wins voor belasting. (2)

3.1.2 Daar word ook na netto bedryfsbates as netto bedryfskapitaal verwys. (2)

3.1.3 'n Maatskappy is 'n wettige entiteit en daarom is sy finansiële sake onafhanklik van die finansiële sake van die aandeelhouers. (2)

3.1.4 Die onafhanklike ouditeure is verantwoordelik vir die opstel van interne beheermaatreëls van 'n maatskappy. (2)

3.2 INKOMSTESTAAT EN VASTE BATES

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot Prime Beperk vir die jaar geëindig 28 Februarie 2012.

GEVRA:

3.2.1 Stel die Inkomstestaat op vir die jaar geëindig 28 Februarie 2012. (46)

3.2.2 Voltooi die Vastebatenota op 28 Februarie 2012. (16)

INLIGTING:

1. **Syfers geneem uit die Vooraansuiweringsproefbalans op 28 Februarie 2012**

Gewone aandelekapitaal (R10 per aandeel)	3 200 000
Vaste deposito	280 000
Voertuie	780 000
Toerusting	350 000
Opgehoopte waardevermindering op voertuie	468 000
Opgehoopte waardevermindering op toerusting	105 000
Handelsvoorraad	325 000
Debiteurekontrole	65 000
Voorsiening vir oninbare skulde	3 700
Verbandlening van Quick Bank (12% p.j.)	440 000
Verkope	2 900 000
Debiteureafslag	18 500
Koste van verkope	1 650 000
Huurinkomste	200 700
Rente op verbandlening	126 000
Direkteursfooie	315 000
Ouditfooie	30 000
Salarisse en lone	372 000
Verbruiksgoedere	62 500
Bankkoste	7 200
Diverse uitgawes	30 000
Oninbare skulde	1 500

2. AANSUIWERINGS EN ADDISIONELE INLIGTING

A. Handelsvoorraad voorhande volgens 'n fisiese voorraadopname op 28 Februarie 2012 het R318 500 beloop.

B. Die voorraadopname het ook getoon dat verbruiksgoedere ter waarde van R60 000 gebruik is.

C. Die volgende inskrywings het op die Februarie-bankstaat verskyn, maar is nog nie in die boeke van die maatskappy opgeteken nie:
- Bankkoste, R3 600
- 'n Direkte deposito deur 'n debiteur wat in die vorige finansiële jaar as oninbaar afgeskryf is, R1 900

D. Die rekening van H Howard, 'n debiteur, moet as oninbaar afgeskryf word, R1 000.

E. Voorsiening vir oninbare skulde moet tot R3 200 aangesuiwer word.

F. Die rente op die lening vir Februarie 2012 is nog nie ingeskryf nie en geen betaling vir Februarie is gemaak nie. Rente word gekapitaliseer.

G. Die besonderhede van 'n werknemer, T Shube, wat vanaf 1 Februarie 2012 in diens is, is uit die Salarisjoernaal vir Februarie weggelaat. Die besonderhede van sy salaris is soos volg:

Bruto Salaris	Aftrekkings			Bydrae	
	LBS	Pensioenfonds	WVF	Pensioenfonds	WVF
10 500	1 890	840	160	420	80

LET WEL: Alle bydraes word as deel van salarisse en lone aangetoon.

H. 'n Voertuig is op 31 Desember 2011 vir R95 500 verkoop. Die besonderhede van die vastebateregister is soos volg:
- Kosprys, R180 000
- Opgehoopte waardevermindering aan die begin van die finansiële jaar, R72 000
- Waardeverminderingkoers teen 20% p.j. teen kosprys

Hierdie verkoop is nog nie opgeteken nie.

I. Maak voorsiening vir waardevermindering soos volg:
- Op voertuie teen 20% p.j. op kosprys
- Op toerusting teen 15% p.j. op die verminderdesaldo-metode
  Nuwe toerusting vir R32 000 is op 1 September 2011 aangekoop. Hierdie aankope is nog nie opgeteken nie.

J. Die huurinkomste is met R900 per maand vanaf 1 November 2011 verhoog. Die huurder het nog nie huur vir Februarie 2012 betaal nie.

K. Inkomstebelasting word teen 30% van die netto wins bereken.

3.3 **OUDITVERSLAG:**

3.3.1 Verduidelik wat die rol van die onafhanklike ouditeur is. (2)

3.3.2 Noem TWEE persone behalwe die aandeelhouers wat in die ouditverslag sal belangstel en gee 'n rede vir hulle belangstelling. (6)

3.3.3 Verduidelik waarom dit vir 'n onafhanklike ouditeur belangrik is om aan 'n professionele liggaam soos SAIGR ('SAICA') te behoort. (2)

80

LAAT HIERDIE BLADSY BLANKO

VRAAG 4: FINANSIËLE STATE VAN 'N MAATSKAPPY (60 punte; 40 minute)

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot Ambrosio Beperk vir die jaar geëindig 31 Desember 2011.

GEVRA:

4.1 Stel die Verdelingsrekening van Ambrosio Bpk. op 31 Desember 2011 op. (13)

4.2 Verwys na die onvoltooide Kontantvloeistaat wat in Inligting 8 voorsien word. Bereken slegs die ontbrekende syfers wat deur **(a)** tot **(e)** in die Kontantvloeistaat van Ambrosio Bpk. op 31 Desember 2011 aangedui word. Die ander ontbrekende syfers word NIE gevra NIE. (15)

4.3 Bereken die volgende finansiële aanwysers op 31 Desember 2011:

4.3.1 % bedryfsuitgawes op verkope (3)

4.3.2 Solvensieverhouding (4)

4.3.3 Skuld-ekwiteitverhouding (3)

4.4 Lewer kommentaar op die bedryfsdoeltreffendheid van die maatskappy vir die jaar geëindig 31 Desember 2011. Haal TWEE finansiële aanwysers (werklike verhoudings of persentasies) met betrekking tot die Inkomstestaat aan om jou kommentaar te staaf. (6)

4.5 Sal die aandeelhouers gelukkig wees met die opbrengs, verdienste en dividende vir die jaar geëindig 31 Desember 2011? Verduidelik. Haal DRIE finansiële aanwysers (werklike verhoudings of persentasies) of syfers met betrekking tot die Inkomstestaat aan om jou kommentaar te staaf. (12)

4.6 Die hoof uitvoerende beampte (HUB) voel dat dit 'n goeie idee sal wees om volgende jaar die lenings te vermeerder. Haal TWEE finansiële aanwysers (werklike verhoudings of persentasies) aan om sy mening te staaf. (4)

INLIGTING:

1. **Uittreksel uit Inkomstestaat vir jaar geëindig 31 Desember 2011**

Verkope	9 900 000
Bedryfsuitgawes vir die jaar	2 475 000
Bedryfsinkomste vir die jaar	3 597 000
Waardevermindering op toerusting	99 000
Waardevermindering op voertuie	115 500
Rente-uitgawe	148 500
Netto wins voor belasting	?
Inkomstebelasting	916 550

2. **Balansstaat op 31 Desember 2011**

	2011	2010
BATES		
Tasbare/Vaste bates	5 953 000	5 692 500
Finansiële bates	?	?
Voorrade	660 000	?
Handels- en ander ontvangbare bedrae	?	681 000
Kontant en kontantekwivalente	?	-
TOTALE BATES	8 031 000	7 301 250
EKWITEIT EN LASTE		
Gewone aandeelhouersbelang	6 673 000	5 148 000
Gewone aandelekapitaal	5 478 000	4 620 000
Behoue inkomste	1 195 000	528 000
Nie-bedryfslaste (Verbandlening: Viva Bank (14% p.j.)	600 000	1 039 500
Handels- en ander betaalbare bedrae	758 000	915 750
Oortrokke bankrekening	-	198 000
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	8 031 000	7 301 250

3. **Aandele uitgereik:**

2 310 000 gewone aandele op 1 Januarie 2011	R4 620 000
390 000 gewone aandele uitgereik op 1 Januarie 2011	858 000
2 700 000 gewone aandele op 31 Desember 2011	R5 478 000

4. **Dividende:**

Nuwe aandele is aan die begin van die finansiële jaar uitgereik.

Die direkteure het dividende soos volg verklaar:

- Tussentydse dividende van 33 sent
- Finale dividende van 20 sent

(Punt 5: Sien volgende bladsy.)

5. **Tasbare/Vaste bates:**

	2011	2010
Grond en geboue	4 950 000	4 537 500
Toerusting teen drawaarde	495 000	429 000
Voertuie teen drawaarde	508 000	726 000

Die volgende veranderinge het in terme van tasbare/vaste bates plaasgevind:

- Voertuie is gedurende die jaar teen drawaarde verkoop. Dit is korrek aangeteken. Die kosprys van hierdie voertuie was R350 000 en die opgehoopte waardevermindering was R247 500 op die datum van verkope.
- Nuwe toerusting is gedurende die jaar aangekoop.
- Grond en geboue is gedurende die jaar aangekoop.

6. **Handels- en ander betaalbare bedrae sluit die volgende in:**

	2011	2010
Handelskrediteure	?	397 650
Aandeelhouers vir dividende	540 000	485 100
SAID (Inkomstebelasting)	?	33 000
	758 000	915 750

7. **FINANSIËLE AANWYSERS:**

Die volgende finansiële aanwysers is vir die afgelope twee jaar bereken:

	2011	2010
Bedryfsuitgawes op verkope	?	18%
Bedryfswins op verkope	11,3%	14%
Netto wins na belasting op verkope	21,3%	26,8%
Skuld-ekwiteitverhouding	?	0,2 : 1
Opbrengs op gemiddelde aandeelhouersbelang	35,5%	37%
Verdienste per aandeel	78 sent	85 sent
Dividende per aandeel	53 sent	60 sent
Opbrengs op kapitaal aangewend	47,0%	44,2%
Solvensieverhouding	?	3,4 : 1
Bedryfsverhouding	1,7 : 1	1,3 : 1
Vuurproefverhouding	1,1 : 1	0,6 : 1

8.

KONTANTVLOEISTAAT OP 31 DESEMBER 2011	
Kontantgevolge van bedryfsaktiwiteite	**542 250**
Kontant uit bedryfsaktiwiteite gegenereer	**?**
Rente betaal	**(148 500)**
Dividende betaal	**(a)**
Inkomstebelasting betaal	**?**
Kontantgevolge van beleggingsaktiwiteite	**(631 750)**
Aankoop van vaste bates	**(b)**
Opbrengs uit verkoop van vaste bates	**(c)**
Verandering in finansiële bates	**?**
Kontantgevolge van finansieringsaktiwiteite	**385 500**
Opbrengs uit uitreik van aandele	**825 000**
Terugbetaling van langtermynlening	**(439 500)**
Netto verandering in kontantekwivalente	**(d)**
Kontantekwivalente – begin van jaar	**(198 000)**
Kontantekwivalente – einde van jaar	**(e)**

60

VRAAG 5: KONTANTBEGROTING EN BESIGHEIDETIEK (45 punte; 25 minute)

5.1 FEETFIT SKOENGROOTHANDELAARS

Jy word voorsien van 'n onvoltooide Kontantbegroting wat vir die drie maande geëindig 28 Februarie 2012 opgestel is. John Smith is die eienaar van hierdie besigheid.

GEVRA:

5.1.1 Bereken die syfers wat deur A–E in die Kontantbegroting aangedui word. (5)

5.1.2 Die onthaaluitgawes is met 15% met effek vanaf 1 Januarie 2012 verhoog. Bereken die onthaaluitgawes vir Januarie 2012. (3)

5.1.3 Die huurinkomste het vanaf 1 Januarie 2012 toegeneem. Bereken die % verhoging in die huurinkomste vir Januarie 2012. (3)

5.1.4 Alle debiteure betaal na 30 dae min 5% korting. Bereken die verwagte ontvangste van debiteure vir Januarie 2012. (6)

5.1.5 Alle voorraad gedurende die maand verkoop, word in dieselfde maand vervang. Die winsopslag op goedere aangekoop, is 50% op kosprys. Bereken die verwagte betalings vir die aankoop van voorraad vir Februarie 2012. (5)

5.1.6 As interne ouditeur ontdek jy dat die werklike onthaaluitgawes vir Desember 2011, R35 000 beloop het. Verdere ondersoek toon dat die eienaar gedurende Desember op 'n sakereis gegaan het. Sy gesin het hom vergesel en 'n gedeelte van hulle uitgawes is by die R35 000 ingesluit. Noem TWEE punte wat in die interne ouditeursverslag aan John Smith ingesluit behoort te word. (4)

5.1.7 Volgens 'n artikel in die plaaslike koerant word aantygings gemaak dat Feetfit Skoengroothandelaars die omgewing besoedel deur hulle afval in 'n nabygeleë veld te stort.

- Verduidelik hoe die eienaar op hierdie artikel sou reageer. (2)
- Indien die aantygings waar is, hoe behoort die eienaar die probleem te hanteer? (2)
- Dit kan die Kontantbegroting op verskeie maniere in die toekoms beïnvloed. Verduidelik waarom die eienaar, John Smith, hieroor bekommerd behoort te wees. (3)

INLIGTING:

Kontantbegroting	**2011 Desember**	**2012 Januarie**	**2012 Februarie**
VERWAGTE ONTVANGSTE			
Kontantverkope (80% van totale verkope)	432 000	420 000	360 000
Invorderings van debiteure	109 250	?	99 750
Huurinkomste	9 000	9 810	9 810
Bateverkope	?		
Kapitaal			?
Rente op vaste deposito		?	?
	625 000	**580 000**	**475 000**
VERWAGTE BETALINGS			
Aankoop van voorraad (alles vir kontant)	360 000	350 000	?
Onthaaluitgawes	10 000	?	?
Salarisse en lone	55 000	55 000	?
Telefoon	?	?	?
Onttrekkings	15 000	8 000	8 000
Terugbetaling van lening	10 000		
Rente op lening	250		
Vaste deposito		60 000	
	573 000	**625 000**	**637 000**
Kontantsurplus/-tekort	52 000	(45 000)	**C**
Kontant aan die begin van die maand	43 000	**A**	**D**
Kontant aan die einde van die maand	**95 000**	**B**	**E**

5.2 PROBLEEMOPLOSSING

Feetfit Skoengroothandelaars verkoop hulle produkte aan Shoe Connect Winkels. Philip Frame is die eienaar van Shoe Connect Winkels. Philip het DRIE verskillende takke wat deur Alfred, Temba en Katy bestuur word.

Hy is bekommerd dat die takke nie effektief bedryf word nie en hy voorsien aan jou die volgende syfers vir die maand van Februarie 2012.

GEVRA:

Philip ontdek dat die verkope vir die drie takke soos volg is:

TAK NR. 1 (ALFRED)	TAK NR. 2 (TEMBA)	TAK NR. 3 (KATY)
R270 000	R360 000	R170 000

Behalwe die verskille in verkope, identifiseer EEN probleem met betrekking tot elke tak. Haal syfers aan om die probleem geïdentifiseer, te ondersteun. Gee in elke geval aan Philip raad oor hoe om die probleem op te los. (12)

INLIGTING:

	TAK NR. 1 (ALFRED)	TAK NR. 2 (TEMBA)	TAK NR. 3 (KATY)
Terugsendings van klante vir die maand	R28 000	R36 000	R34 000
Advertensies	R10 000	R10 000	R5 000
Termyn van voorraad voorhande	60 dae	120 dae	20 dae
Huuruitgawe vir die maand (afhangende van grootte van winkel)	R40 000	R20 000	R20 000
Getal winkelassistente in diens	7	6	4
Besigheidsure per dag	10	8	10
Dae gedurende die week gewerk	Maandag tot Sondag	Maandag tot Vrydag	Maandag tot Sondag

45

LAAT HIERDIE BLADSY BLANKO

VRAAG 6: DEBITEUREVERSOENING EN INTERNE BEHEER (30 punte; 20 minute)

Crystal Handelaars verkoop glasware vir kontant en op krediet. Alhoewel hulle kredietvoorwaardes 60 dae is, begroot hulle met die verwagting dat 80% van debiteure hierdie voorwaardes sal nakom.

GEVRA:

Bestudeer die gegewe inligting en beantwoord die vrae wat volg.

6.1 Verduidelik waarom die Debiteurekontrolerekening met die Debiteurelys ooreen behoort te stem. (2)

6.2 Verduidelik TWEE prosesse wat die boekhouer moet volg indien hy/sy 'n verskil tussen die Debiteurekontrolerekening en die Debiteurelys in die Debiteuregrootboek ontdek. (4)

6.3 Bereken die volgende:

6.3.1 Die korrekte eindsaldo van die Debiteurekontrolerekening soos op 31 Maart 2011 (5)

6.3.2 Die korrekte bedrae verskuldig deur die volgende debiteure van Crystal Handelaars:

- R Jansen
- S Wonder
- P Collins

(12)

6.4 Aan die einde van Februarie het die debiteure se ouderdomsontleding die volgende gereflekteer:

TOTAAL	HUIDIG	30–60 DAE	61–90 DAE	MEER AS 90 DAE
R201 200	R35 300	R22 800	R78 000	R65 100

6.4.1 Beheer Crystal Handelaars hulle debiteure op 'n doeltreffende manier? Verduidelik deur syfers aan te haal om jou antwoord te staaf. (3)

6.4.2 Verduidelik TWEE maatreëls wat 'n besigheid kan instel om die invordering van fondse vanaf debiteure te verbeter. (4)

INLIGTING:

1. Saldo van Debiteurekontrolerekening op 31 Maart 2011, R200 000

2. Saldo's volgens Debiteuregrootboek op 31 Maart 2011:

M Carey	R64 500
R Jansen	R41 200
S Wonder	R23 000
C Dion	R51 500
P Collins	R7 900
TOTAAL	R188 100

3. Die volgende foute en weglatings is ontdek en moet reggestel word:

A. Die Debiteurejoernaal se totaal is met R2 600 te veel opgetel.

B. 'n Faktuur uitgereik aan S Wonder vir R1 800 is nog nie in die boeke van Crystal Handelaars aangeteken nie.

C. Goedere op krediet verkoop aan P Collins is foutiewelik na die rekening van R Jansen oorgeboek, R8 300.

D. 'n Faktuur uitgereik aan P Collins vir R6 000 is na die verkeerde kant van sy rekening oorgeboek.

E. 'n Tjek van R13 500, wat oorspronklik van R Jansen ontvang is om 'n faktuur van R15 000 te vereffen, is deur die bank teruggestuur as gevolg van onvoldoende fondse. Geen inskrywings is nog gemaak nie.

F. Goedere op krediet verkoop aan S Wonder vir R5 800 is korrek in die Debiteurejoernaal aangeteken, maar foutiewelik as R8 500 na S Wonder se rekening in die Debiteuregrootboek oorgeboek.

30

TOTAAL: 300

Kopiereg voorbehou